

(Политика, 24.04.2009)

Господин Зоран Петровић, банкар, у чланку „[Добра анализа или популизам](#)“ (23. априла) критички се осврнуо на мој текст под насловом „Банкарски рај“ (15. април). Због ограниченог простора, не могу да се бавим свим супротстављеним ставовима г. Петровића, већ само оним тезама које је могуће поткрепити цифрама.

Кључна теза мог текста је била да банке у Србији годинама наплаћују највише каматне марже у Европи. Илустрације ради, према недавној анализи Народне банке Србије (НБС), домаће марже су за 344 одсто више од оних у Мађарској и 55 одсто више од оних у Хрватској.

Господин Петровић ту кључну тезу о највишим маржама у Европи не оспорава. Он тезу замењује, па тврди да је профитабилност домаћих банака једна од најнижих у региону. Може бити, али је неважно. Ако домаће банке наплаћују астрономске марже и провизије, неуспевајући да буду профитабилне бар колико и банке у окружењу, то је онда поразно за домаћи банкарски сектор и за његов руководећи кадар. Цену своје неспособности банке не могу вечито да преваљују на српске дужнике.

У свом тексту сам изнео и другу кључну тезу – банке у Србији плаћају најмањи ефективни порез у Европи. Просечена ефективна пореска стопа банкарског сектора у Србији 2006. и 2007. године била је испод пет одсто. У Хрватској, у истом периоду, та стопа је износила 20 одсто.

Господин Петровић не оспорава ни ту тезу, већ објашњава да је Србија каснила у реформама у односу на друге земље и има ниску стопу пореза на добит као један од адута у оштрој конкуренцији за привлачење инвеститора. Искуство источне Европе показује да западне банке агресивно запоседају та нова тржишта, без обзира на ниво домаћих пореских стопа. Лудост је давати стимулативне пореске олакшице компанијама или банкама које у Србију хрле искључиво због лукративног домаћег тржишта.

У свом тексту сам предложио увођење додатног пореза за банке, као и укидање свих пореских олакшица банкама.

Господин Петровић каже да му *није познато да је општеприхваћена пракса у свету да се на добит банкарског сектора примењују више пореске стопе у односу на друге секторе*. У пореској политици нема општеприхваћене праксе – пореска политика се креира према потребама и специфичностима сваке земље. Мађарска, сусед и чланица ЕУ, увела је током 2005. и 2006. додатни банкарски порез од осам одсто, иако је тамошња базна пореска стопа и пре тога била већа од српске.

Господин Петровић објашњава да би банке и повећање пореза на добит превалиле на дужнике. На тржиштима на којима постоји права конкуренција, то није могуће. То је могуће само на картелизованим тржиштима слабих држава. Г. Петровић можда са тим и рачуна.

Господин Петровић оспорава податак који сам изнео у вези са висином просечне каматне стопе у Србији од 21 одсто. Тај број је тачан, и дат је на бази статистичких података НБС за фебруар. У тренутку писања мог текста, то су били последњи расположиви подаци.

У свом тексту сам изнео и тезу да је захваљујући лошој монетарној политици у Србији дошло до експлозивног прилива шпекулативног банкарског капитала. Г. Петровић тврди да то није тачно. Шта говоре бројке?

Од средине 2006. године, кроз репооперације НБС повучени су огромни вишкови новца из оптицаја. Тај вишак новца је неко унео у Србију. Сума тог имобилисаног, некорисног новца је крајем септембра 2008. достигла ниво од око 4,7 милијарди долара. То је спектакуларан износ. Током летњих месеци 2008. било је чак више тог имобилисаног новца, него укупне ликвидне новчане масе (агрегат М1). Том некорисном новцу је НБС плаћала огромне камате. Не знам како банкарски зову новац који годинама лежи некористан, зарађује огромну камату код НБС, а на први знак кризе нестаје из земље – ја га зovem „шпекулативни“.

Коначно, банкама не замерам ништа. Банке раде оно што је за њихове власнике најбоље. Замерам економским властима у Србији што су створиле амбијент у коме је могуће наплаћивати највеће марже и провизије, плаћати најниже порезе у Европи и бити мека за шпекуланте. Укупно економско стање Србије је споменик таквој политици.

Импресије и факти

Пише: Небојша Катић
субота, 25 април 2009 14:52

Финансијски консултант